

3 x tipoldeforældre Anne Jensdatter Østergaard & Morten Pedersen

I dette notat har jeg sammenstykket, hvad jeg på nuværende tidspunkt ved om mine 3 x tipoldeforældre Anne Jensdatter Østergaard og Morten Pedersen.

Slægtsforbindelsen er således:

3 x tipoldeforældre:	Anne Jensdatter Østergaard & Morten Pedersen
2 x tipoldefar	Peter Mortensen
Tipoldefar:	Peder Albæk Pedersen
Oldefar:	Niels Munkgaard Pedersen
Morfar:	Peter Gram Petersen
Mor:	Else Marie Jørgensen
Mig:	Arne Bjørn Jørgensen

Annes fødsel og opvækst

Anne blev født i 1755 i Brande, der ligger mellem Vejle og Herning. Hun er datter af Sophie Enevoldsdatter (omk. 1731-1802) og Jens Pedersen (1731-1787), Hun er født og opvokset i Brande, hvor hendes far var fæster. Hun fik en lillesøster Johanne, der er født omkring år 1760.

Mortens fødsel og opvækst

Morten blev født i 1743 i Brande. Hans forældre er Anne Mortensdatter (1707-1770) og Peder Madsen (omk. 1700-omk 1750). Faderen kom fra Brande og moderen fra Thyregod i Midtjylland.

Han havde mindst 2 ældre søskende, nemlig Mette (omk. 1725-før 1774) og Sidsel (1741-1770).

Mortens far dør allerede i 1750, da han kun er 7 år. Som det var almindeligt den gang, så gifter hans mor sig få år efter med Mads Pedersen. Mads blev født i 1701, og han kom fra Thyregod. Hans kone Maren Lassdatter døde i 1751, og de havde 3 børn sammen. Enken Anne og enkemanden Mads blev gift i januar 1752 i Brande kirke. Mads var gårdfæster i Sejrup under Østergård, og Morten blev derved stavnsbundet under Hastrup gods.

Østergård år 2006

Da Morten blev voksen omkring 1763, blev han uddannet som snedker og ønskede at videreuddanne sig i en købstad. Det blev overraskende nok så langt væk som i København, hvor han også ernærede sig som hosekræmmer.

Han søgte fripas fra Hastrup Herregård og fik det også bevilget af ejeren Anders Bagger (1724-1794). Ordlyden er bevaret, fordi Morten Pedersen for en sikkerheds skyld lod det tinglyse. Et fripas er et dokument, som løser en person fra stavnsbåndet. Hastrup Herregård blev nedrevet i 1800-tallet.

Fripasset fra Hastrup Herregård lyder således:

Anno 1772, dend 27de November, blev følgende Documenter læst og lyder saaledes:

"No. 20, C 7tinus, 24 skl. - Jeg Anders Bagger til Hastrup kiendes og herved vitterliggør, at Nærværende Morten Pedersen, føed i Brande og med sin Moder inkommen paa mit Gods, da hun intraadte i andet Ægteskab med min Bonde Mads Pedersen i Sejrup, og hvor han derefter har været til Ophold udi 9de Aar og der gaaet til Skole og Confirmation og saaledes bleven mit Gods tilhørende, af mig har været sit frie Pas begierende, da han agter at søge sin Lykke og Brød paa Andre Steder, og for at perfectionere sig viidere udi det allerede lærte Snedker Haandværk, saa har jeg ikke villet nægte ham samme, uden min og Arvingers eller Efterkommende Hastrup Gods Eieres Tiltale og Pretention i nogen Maade, maae opholde sig, bygge og boe udi Hans Kongelige Maistæts Riiger og Lande, hvor Gud og Lykken vil unde ham Brød.

Og som her har Opført sig ærlig og skikkelig, saa vil jeg have hannom til alle Forekommende paa bedste recommenderet og i sær til hans Siæle Sørger velærværdige og Højædle Hr. Paludin i Thyregod Præstegaard, at hand herpaa trogivet paa Forlangende vil meddele ham Skudsmaal hands Saligheds Sag bekræffende.

I øvrigt maae hand dette sit frie Pas til Tinge lade læse og protocollere, hvor nødig skulle eragtes, uden nogen Kald eller Varsel derom til mig at give.

Dets til Bekræftelse under min Haand og Siegl.

Datum Hastrup dend 13de April 1771

A. Bagger."

Morten boede senere hos sin svoger Troels Jørgensen i Store Sandfeld, men blev så gårdfæster i Ejstrup. Anne Mortensdatters søster Mette var gift med Jens Hansen Borup i Thyregodlund, Thyregod-slægtens stamfar.

Anne og Mortens bryllup og børn

Morten vendte tilbage til sit barndomsområde i Midtjylland, og der mødte han i en forholdsvis høj alder sin kommende kone Anne. De bliver gift den 18. april 1784 i Brande kirke.

Parret får mindst 7 børn:

1. Anna Mortensdatter (1785-1861)
2. Marie Sofie Mortensdatter (1786-1854)
3. Peter Mortensen (1789-1854) Min 2 x tipoldefar
4. Mette Johanne Mortensdatter (1791-1791)
5. Niels Langkjær Mortensen (1792-1793)
6. Jens Mortensen (1794-?)
7. Dødfødt 25. december 1799

Voksenliv i Snejbjerg

Toustrup hovedhus 2014, Foto Arne

I 1688 ejede herredsfogeden Busch gården Toustrup. I 1762 nævnes Jens Ahle som forpagter på Toustrup men han har dog allerede 1761 fået skødet på gården af Anders Jensen Ahle. Jens Ahle ejede Toustrup til 1785 hvor min 3 x tipoldefar køber gården.

Vejen i det moderne villakvarter i Snejbjerg er opkaldt efter Toustrup gården. Foto Arne

Han var også husekræmmer som han delvis gjorde til sin levevej. Mens de bor i Brande blev han kaldt Morten Tømmermand. Senere kaldte han sig Toustrup og Kiersgaard og i 1787 var han ifølge folketællingen herredetsretsskriver og selvejerbonde.

Gården Toustrup var en rimelig stor selvejergård på den tid som tidligere (i 1498) havde tilhørt Kongen, så Morten havde i 1787 hele 3 tjenestefolk: Peder Troelsen, Kirsten Jensdatter og pigen Mette Andersdatter. Desuden havde de enken Maren Væverkone på 94år. Hun havde været gift med Peder Eftermiddag, der blev begravet i Snejbjerg 1777. Maren væverkone blev begravet 1788 94 år gammel.

Folketælling 1787

Ringkøbing, Hammerum, Snejbjerg, Toustrup bye
Morten Pedersen, 43, gift, hosbonde, gaardbeoer og herredetsretsskriver,

Anne Jensdatter, 29, gift, madmoder,
Anne Mortensdatter, 3, datter,
Marie Sophie Mortensdatter !!, 1, datter,
Peder Troelsen, 20, tjenestefolk,
Kirsten Jensdatter, 26, tjenestefolk,
Mette Andersdatter, 13, tjenestefolk,
Maren Andersdatter, 94, enke, - !!, inderst, nyder almisse

Folketælling 1801

Ringkøbing, Hammerum, Snejbjerg, Toustrupgaarde
Morten Pedersen, 56, Gift, Huusbønde, Gaardbeboer, selvejer og bonde,
Anna Jensdatter, 44, Gift, Hans kone,
Anna Mortensdatter, 16, Ugift, Deres datter,
Peder Mortensen, 12, Ugift, Deres søn,
Jens Mortensen, 6, Ugift, Deres søn,
Christen Andersen, 30, Ugift, Tienestekarl,
Birthe Pedersdatter, 24, Ugift, Tienestepige,
Karen Nielsdatter, 29, Ugift, Til leje boende, Væverske,

Morten sælger gården Toustrup i 1806 til Johannes Nyboe og køber Kiersgaard af Poul Hus, men Morten nåede kun at bo der i nogle få år, for han døde på Kjærgård den 10. november 1810, 68 år gammel.

Præsten skrev om ham: "En meget sindi og forstandig og retskaffen mand og i adskillige år have været i Kiøbenhavn hvor han lærte snekerprofisioen den som han delvis gjore til sin næringsvej."

Mortens Ejendomshandler

Morten Pedersens ejendomshandler er dokumenteret i Hammerum Herreds skøde- og panteprotokoller. De er desværre først bevaret fra 1790, men der er et navneregister helt tilbage til 1772.

1) 16. maj 1792 låner Morten Pedersen, boende i Toustrup, 150 rdl. af højædle og velbårne hr. capitaine de Linde til Møltrup. Sikkerhed med 1. prioritet i MPs "påboende og efter i hænde havende skøde ejende gård, Toustrup kaldet", med hartkorn 5 td. 4 skp. 3 fjk. 2 alb. Tinglæst 26. maj 1792. Kilde: Hamm. hrd., S&P 1790-97, fol. 222a-223a. (B79, SP15).

2) 9. juni 1795 skøde udstedt af Poul Pedersen Huus, nu boende i Laulund i Herning sogn, på 2 engskifter fra hans forhen påboende gård i Over Amtrup i Snejbjerg sogn, til velagte Morten Pedersen i Toustrup. Hartkorn 3 skp. 3 fjk. 1½ alb. Købesum 130 rdl. Tinglæst 13. juni 1795. Kilde: Hamm. hrd., S&P 1790-97, fol. 588a. (B79, SP 15).

3) 8. november 1798 skøde udstedt af Christen Olesen af Neder Amtrup, på VIIIde parcel af hans påboende gård, til velagte Morten Toustrup i Toustrup. Hartkorn 1 fjk. 2 3/8 alb. Købesum 36 rdl. Tinglæst 29. juni 1799. Kilde: Hamm. hrd., S&P 1797-1807, fol. 100b-101a. (B79, SP 16).

4) 26. juni 1806 skøde udstedt af Poul Pedersen Huus i Neder Amtrup, på den ham tilhørende gård, Kiersgaard kaldet, i Snejbjerg sogn, til velagte Morten Pedersen fra Toustrup. Poul Pedersen Huus har tidligere købt gården af Knud Mikkelsen. Hartkorn 4 td. 1 skp. 3 fjk. 1 alb. Købesum 2.000 rdl. Tinglæst 21. februar 1807. Kilde: Hamm. hrd., S&P 1797-1807, fol. 654b. (B79, SP 16).

5) 28. juni 1806 skøde udstedt af Morten Pedersen, nu boende i Kiersgaard, på hans tilhørende gård, Toustrup kaldet, til velædle hr. Johannes Nyboe fra Lindtorp. Desuden engstykker og parceller købt under nr. 2 og 3. Hartkorn i alt 6 td. 1 skp. 2 7/8 alb. Købesum 2.600 rdl. Gården ansat i Brandkassen for 730 rdl. Tinglæst 12. juli 1806. Retsanmærkning: Adkomst findes ikke til det solgte. [!!]. Kilde: Hamm. hrd., S&P 1797-1807, fol. 618b-619a. (B79, SP 16).

6) 24. maj 1808 skøde udstedt af Caspar Møller til Højris, landvæsenskommissær i Ringkøbing Amt, herredsfoged og -skriver over Hammerum Herred, til selvejer Morten Pedersen på Kiersgaard, på hans (MPs) gårds konge og kirke korn- og kvægtiender, tillige med ret og anpart i Snejbjerg Kirke, følgelig mod at deltage i kirkens vedligeholdelse og afgifter. Købesum 340 rdl. Alt efter vilkår af 18. august 1807, etc. Tinglæst 25. juni 1808. Kilde: Hamm. hrd., S&P 1807-09, fol. 164a. (B79, SP 17).

7) 26. maj 1818 skøde udstedt af Anne Jensdatter, enke efter afdøde selvejergårdmand Morten Pedersen, på hendes ejende og påboende gård, Kiersgaard kaldet, til hendes søn Peder Mortensen Toustrup. Hartkorn 4 td. 1 skp. 3 fjk. 1 alb. Købesum 1.200 rbd. navne værdi.

Peder Mortensen har desuden ved aftægtskontrakt af dags dato sikret sin moder husværelse og underholdning mv. i hendes levetid. Tinglæst 30. maj 1818.

Ifølge den gamle kirkefortegnelse fra 1325 "Ribe Oldemor", så kan navnet Snejbjerg fortolkes som Snedbjerg, og det kan hentyde til skråningen ved kirken.

1800 - Kort

Kort over Snebjerg i år 1800. Fra www.Tanderupgaard.dk

Mortens død

Morten døde omkring den 3. november 1810 på Kjærgård i Snebjerg, og han blev begravet den 10. november på Snebjerg kirkegård.

Der findes ikke noget skifte efter Morten Pedersen 1810 i Hammerum Herreds skifteprotokol, så enken Anne Jensdatter har formodentlig siddet i uskiftet bo.

Anes enkestand og død

Efter mandens død i 1810 overtager hun Kjærgården, og driver den sammen med sønnen Peder.

I 1822 er hun indtinget hos svigersønnen Ole Pedersen (også kaldet Ole Albek). Ole var husmand i Snebjerg, og han var gift med datteren Anna Mortensdatter.

"Anne Jensdatter Kjærgaard, 72 Aar, Svagelig indtinget hos Ole Albek, som skal have 1 Rbd i husleje fra Maidag til Nytaarsdag 1837, og faar 1 Rbd som han skal anvende til Klæder for hende og aflægge Regnskab for.

Desuden er der i højre rubrik anført sognets tildeling af fattighjælp til Anne i naturalier: 1 Tønne og 4 Skæpper Rug (Rummål 208,3 liter) 1 Tønne Byg (Rummål 139,1 liter = 100 kg) 8 Pund Smør 2 Rbd. i Ktpenge sum"

At hun var "indtinget" betyder, at hun blev huset mod betaling.

Folketælling 1834

Ringkøbing, Hammerum, Snejbjerg, Fattighuset
Peder Christensen, 91, Enkemand, Fattiglem,
Karen Pedersdatter, 56, Ugift, Fattiglem,
Maren Thomasdatter, 59, Ugift, Fattiglem,
Anna Jensdatter, 79, Enke, Fattiglem,
Anna Cathrine Jensdatter, 71, Ugift, Fattiglem,
Anna Cathrine Mortensdatter, 75, Ugift, Fattiglem,

Fattiggården og gården Sig i Snejbjerg.

Efter at have været husmoder på de store gårde i Snejbjerg, så ender hun på fattighuset i Snejbjerg som enke og fattiglem.

Anne døde i den høje alder af 83 år den 4. juni 1838 i Snejbjerg, og hun blev begravet på Snejbjerg kirkegård den 10. juni 1838.

Ved hendes død i 1838 skriver præsten i Snejbjerg sogn om hende:

"Almisselem i Fattighuset. Enke efter Gaardmand Morten Pedersen Kiergaard, født i Brande. 83 Aar."

Auktion over Anne Jensdatters ejendele

Den 1. juli 1838 er der auktion i Snejbjerg over hendes ejendele.

Om 1838 d. 1. juli holdtes efter forud holdt bekendtgørelse aktion ved Snejbjerg Kirke over afdøde Almissellem Anna Jensdatter Kjærsgaards efterladenskaber. Konditionen Fol. 8 b. lagde til Grund og Påstand.

Grund og påstand	Antal	Modtager
1 Rødstrøbet Olmerdugsdyne	5 Rd 0 M 6 Sk	Thue Ørskov
2 Do.	2 Rd 2 M 4 Sk	Fattighuset
3 Hovedpude	1 Rd 3 M 8 Sk	Peder Christensen Krogstrup
4 Do	3 M 6 Sk	Do
5 Lagen	5 M	Thue Ørskov
6 Skjært	2 M 10 Sk	Fattighuset
7 Trøje	1 M	Do
8 Underklokke	3 Sk	Ole Skytte, betalt
9 Tørklæder	3	Hans Christian Dalsgaard (Laugesen), betalt
10 Særk	4 M 7 Sk	Niels Jespersen, betalt
11 Par strømper	7 Sk	Christen Salling, betalt
12 Par tøfler	7 Sk	Christen Jeppesen, betalt
13 Treblokke	2 M 12 Sk	Jens Meldgaard Snejbjerg Bye, betalt
14 Silhert og et par gl. huer	2 Sk	Niels Jespersen, betalt
15 Lankar	12 Sk	Kromanden ____
16 Kurv med Ragelse	3 Sk	Niels Chr. Smedegaard (Sørensen), betalt
17 Par Kryster	3 Sk	Niels Jespersen, betalt
18 Par strømpeblokke	1 Sk	Hans Christian Dalsgaard, betalt

gjæves No 2 ovenstående Peder Christen = 19 Rd 2 Sk + 3 Rd 11 Sk = 22 Rd 13 Sk
 Ovenstående No 6 og 7 afkomme fra de ovenstående No 16 ovenstående Søren Thomsen, og No 11 fra
 Snejbjerg - grund og påstand af Snejbjerg

Fra skifteprotokollen

År 1838 d. 1. juli holdtes efter forud holdt bekendtgørelse aktion ved Snejbjerg Kirke over afdøde Almissellem Anna Jensdatter Kjærsgaards efterladenskaber. Konditionen Fol. 8 b. lagde til Grund og Påstand.

1. 1 Rødstrøbet Olmerdugsdyne: 5 Rd 0 M 6 Sk - Thue Ørskov (Thue Larsen)
2. 1 Do.: 2 Rd 2 M 4 Sk. - Fattighuset
3. 1 Hovedpude: 1 Rd 3 M 8 Sk - Peder Christensen Krogstrup
4. 1 Do 3 M 6 Sk. - Do
5. 1 Lagen: 5 M - Thue Ørskov
6. 1 Skjært: 2 M 10 Sk - Fattighuset
7. 1 Trøje 1 M - Do
8. 1 Underklokke: 3 Sk - Ole Skytte, betalt
9. 2 Tørklæder: 3 - Hans Christian Dalsgaard (Laugesen), betalt
10. 1 Særk: 4 M 7 Sk - Niels Jespersen, betalt
11. 1 Par strømper: 7 Sk - Christen Salling, betalt
12. 1 Par tøfler: 7 Sk - Christen Jeppesen, betalt
13. 1 Treblokke: 2 M 12 Sk - Jens Meldgaard Snejbjerg Bye, betalt
14. 1 Silhert og et par gl. huer: 2 Sk - Niels Jespersen, betalt
15. 1 Lankar: 12 Sk - Kromanden ____
16. 1 Kurv med Ragelse: 3 Sk - Niels Chr. Smedegaard (Sørensen), betalt
17. 1 Par Kryster: 3 Sk - Niels Jespersen, betalt
18. 1 Par strømpeblokke 1 Sk - Hans Christian Dalsgaard, betalt

19. 1 Spinderokke: 8 Sk - Christen Salling, betalt
20. 1 Stol: 1M 3 Sk - Ole Nielsen, betalt
21. 1 H___ gryde: 9 Sk - Fattighuset
22. 1 Schartol 6 Rd - Jens Christian Amtrup, betalt

Ialt 19 Rd. 2 Sk.

3 Rd. 1 M. 3 Sk. til Fattighuset = 15 Rd. 4 M. 1 Sk.

Herefter nr. 2 overladt til Peder Christensen

Skindahl, nr. 6 og 7 opbevares for S. Anerelsen. nr. 15 overlades Maren Thomasdatter, og nr. 21 Karen Nørgaard.

Hermed slutted Autionen.

E.C Krarup, Agger, S. Mikkelsen, Mads Nielsen, ____, C. Søren ____

Underskriverne er fattigkommissionen med præsten og degnen som de første.

Kilder:

- Kirkebøger
- Niels Munksgaard Pedersen
- Family Search
- Folketællinger fra 1801, 1834, 1840, 1845, 1850. 1855, 1870
- Hanne Baunsgård Stegemüller
- Steen Juul Mortensen
- Bogen Snebjerg Sogn fra 1927 af Johan Sulkjær
- Ole Bech Knudsen
- Hammerum Herreds skøde- og panteprotokoller
- Ribe "Oldemor"
- Ejnar Bjerre Jørgensen - "Matr. nr. 6 Sejrup, Østergård.

Arne Bjørn Jørgensen